

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษา ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 คน ประกอบด้วย อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 31–40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.8 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.5 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 56.5 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 67.6

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษา พบว่า

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า

2.1.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 9 ข้อ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ได้เข้าร่วมประชุมประชาชนหมู่บ้าน เพื่อเสนอปัญหา/ความต้องการด้านต่าง ๆ ต่อคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วน

ตำบล มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการในการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการของชุมชน เสนอต่อคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านและได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหของชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสนอแนวทางการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการจักเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น

2.1.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการปลูกป่าชุมชนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อภายในชุมชน มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ มีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาดภายในชุมชน เช่น การดูแลรักษาความสะอาดถนน ร่องระบายน้ำ มีส่วนในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ในการพัฒนาตามโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการเข้ารับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพภายในชุมชน เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อ มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างใน โครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อที่จะเกิดในชุมชน เช่น การฉีดพ่นหมอกควัน และอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย คือ ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ เช่น การเฝ้าระวังภัยธรรมชาติต่างๆ ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยของชุมชน เช่น การรณรงค์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ได้รับความรู้จากการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำขึ้น ได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณสุขโลก เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ได้รับทราบการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาชีพ เด็กสตรี เยาวชน เช่น สนับสนุนงบประมาณกลุ่มอาชีพ และได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.1.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็นที่ผู้รับฟังความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการต่างๆ ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการ และมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุตามที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการจัดซื้อมา

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และขนาดหมู่บ้าน แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และขนาดหมู่บ้าน แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเรียงลำดับความถี่สูงสุด ไปหาลำดับสุดท้าย แยกในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการที่จะบรรจุเข้าไปในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล การคัดเลือกโครงการที่จะดำเนินการในแต่ละปีควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการที่จะดำเนินการตามความจำเป็นและความเหมาะสมก่อนหลัง และเสนอแนะว่าควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบรรจุแต่งตั้งหรือสรรหาลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม พบว่า ประชาชนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น เช่น การจัดการแข่งขันกีฬา การจัดงานวันสำคัญต่างๆ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และกิจกรรมการรักษาความสะอาดของหมู่บ้านให้มากกว่านี้ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนมากขึ้น เช่น กลุ่มอาชีพต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ และเสนอแนะว่าควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดสรรโครงการต่างๆ ลงสู่พื้นที่ให้ครอบคลุมมากกว่านี้ ควรมีการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างตรงจุดที่ยังมีคิให้ครบทุกจุดเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ และเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานประเพณีของท้องถิ่นให้มากขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดให้มีคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง โดยให้มีตัวแทนจากภาคประชาชน ควรมีการประกาศผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วถึงกัน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ และเสนอแนะว่าควรแต่งตั้ง

ประชาชนผู้ที่มีความรู้ในงานด้านโครงสร้างพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็น
คณะกรรมการตรวจรับงานจ้างร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้นำมา
อภิปรายผลตามสมมุติฐานของการศึกษาได้ ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และขนาดหมู่บ้านที่แตกต่างกัน
มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัด
มหาสารคามแตกต่างกัน

1. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ แตกต่างกัน พบว่า
ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
เขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตาม
สมมุติฐานที่ผู้ศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สวรรยา ชมภูธร (2552 :
บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยของ ธวัชชัย หล่อวิริยะ
กุล (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลใน
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการ
วิจัยของ กวินา คำก้อน (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ดำเนินงานเทศบาลห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยของ พระอนุกุล
ศรีปัจฉิม (2550 : 76 -80) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยของ วิชาสตร์
สืบชมพู (2551 : 88-89) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถุมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยของ เจริญ ประกอบ
เลิศ (2552 : 88-89) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลในอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน
มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแคนดง โดยรวมไม่
แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับ บุญเทียน จันสุข (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลมลาไทย อำเภอมลาไทย จังหวัดกาฬสินธุ์ และรัชนิดา ไสยรส (2552 : 112-113) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนสามารถที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางราชการได้อย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานบางอย่างก็ไม่จำกัดในเรื่องของอายุ กล่าวคือ ในการจัดเวทีประชาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเดือนในทุกปีก็จะเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยได้เข้าร่วมเสนอความคิดเห็นต่างๆ เพื่อจะได้้นำข้อมูลไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และนำไปตราเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป ประกอบกับในปัจจุบันมีการแพร่กระจายของสื่อต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์เข้าไปในทุกพื้นที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเสมอภาคกัน ทำให้คนที่มีความแตกต่างกันไม่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเดือน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเดือน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ผู้ศึกษาดังไว้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ บุญเทียน จันสุข (2548 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลมลาไทย อำเภอมลาไทย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยของ สวรรยา ชมภูธร (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยของ ธวัชชัย หล่อวิริยะกุล (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยของ วิศาสตร์ สืบชมพู (2551 : 88-89) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชามในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยของ นฤจิต ชูช่วย (2551 : 81-82) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อาชีพ และ

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับ รัชนิดา ไสยรส (2552 : 112-113) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด และพรเทพ คันทะพรม (2550 : 79-82) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศและการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันสามารถที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้ และการมีส่วนร่วมในบางอย่างก็ไม่จำเป็นต้องมีข้อจำกัดในเรื่องระดับการศึกษา ทำให้ประชาชนสามารถที่จะเก็บเกี่ยวประสบการณ์ เพิ่มวุฒิภาวะความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้แล้วสังคมที่เป็นระบบเปิดคนในสังคมสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างทั่วถึง ทำให้ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่เป็นอุปสรรคหรือเป็นปัญหาต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอาชีพแตกต่างกัน พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ผู้ศึกษาตั้งไว้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ พรเทพ คันทะพรม (2550 : 79-82) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยของ พระอนุกุล ศรีปัจฉิม (2550 : 76 -80) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยของ นฤชิต ชูช่วย (2551 : 81-82) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยของ วิชาสตร์ สืบชมพู่ (2551 : 88-89) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว โดยรวมไม่แตกต่างกัน

แต่ไม่สอดคล้องกับ ประสาร กมลพุทธ (2552 : 145) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน

ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนมโนราษีที่ไม่แตกต่างกันจะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่จะประกอบอาชีพเกษตรกร รองลงมาคืออาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป และรับราชการซึ่งเป็นส่วนน้อย ทำให้สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนคล้ายคลึงกัน เมื่อมีการจัดกิจกรรมต่างๆที่เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบกับการจัดกิจกรรมต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบล ก็จะมีการกำหนดแผนการจัดกิจกรรมในช่วงเวลาที่ประชาชนสะดวกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วถึงกัน จึงทำให้ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีขนาดหมู่บ้านแตกต่างกันพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ผู้ศึกษาตั้งไว้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ประสาร กมลพุทธ (2552 : 144) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พบว่า ประชาชนที่มีชุมชนที่อาศัยอยู่ต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากในแต่ละชุมชนตั้งอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมือนกัน เพราะหมู่บ้านที่ตั้งอยู่มีระยะห่างกันไม่มากนัก ทำให้สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตคล้ายคลึงกัน เช่น ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยในทุกหมู่บ้านจะมีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาด้วยกัน นอกจากนี้แล้วพบว่าส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่ตำบลเขื่อนจะมีสายสกุลเดียวกันทำให้ความสัมพันธ์ทางด้านสังคมในระหว่างชุมชนมีมาก ทำให้ในแต่ละหมู่บ้านประชาชนมีความสมัครสมานสามัคคีพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วยดี ประกอบกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนเองก็มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง จึงทำให้ขนาด

หมู่บ้านที่ประชาชนอาศัยอยู่แตกต่างกัน ไม่เป็นอุปสรรคหรือเป็นปัญหาต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

5. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุแตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ คณะกรรมการตรวจการจ้าง คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จะเห็นได้ว่าประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และหัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งจะมีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี และเป็นบุคคลกลุ่มเดียวที่เคยได้เป็นคณะกรรมการมาโดยตลอด ดังนั้นประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันจึงมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ตามโอกาสที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้เพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลเชื่อว่าบุคคลที่มีอายุ ในช่วง 41-50 ปี ซึ่งเป็นผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการทำงานในด้านการติดตามประเมินผลมาโดยตลอด

6. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่เท่ากัน จะเห็นว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาจะมีความสนใจที่จะเสนอความคิดเห็นในบางกิจกรรมไม่เท่าเทียมกัน เช่น การตัดสินใจเสนอแนวทางการใช้จ่ายงบประมาณ การตัดสินใจวางนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน และในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จะเห็นว่าประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมแตกต่างกัน เช่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งจะเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับ ปวช,ปวส,อนุปริญญาขึ้นไป เพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลเชื่อว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

7. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอาชีพแตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลเขื่อนประกอบอาชีพที่หลากหลาย ทำให้โอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกัน เพราะบางคนต้องไปทำงานนอกพื้นที่ ทำให้การได้รับทราบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะมีน้อย ในขณะที่บางอาชีพ เช่น อาชีพค้าขายซึ่งต้องทำงานอยู่ในชุมชนตลอดเวลา ก็จะทราบข้อมูลข่าวสารและมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเสมอ

2. ผลการศึกษา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2.1 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

2.2 ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจเลือกโครงการที่จะบรรจุเข้าไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 การคัดเลือกโครงการที่จะดำเนินการในแต่ละปี ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการที่จะดำเนินการตามความจำเป็นและความเหมาะสมก่อนหลังให้มากขึ้น

2.4 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบรรจุแต่งตั้งหรือสรรหาลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น

2.5 ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการดำเนินโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น เช่น การจัดการแข่งขันกีฬา การจัดงานวันสำคัญต่างๆ

2.6 อยากให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และกิจกรรมการรักษาความสะอาดของหมู่บ้านให้มากกว่านี้

2.7 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาชุมชนมากขึ้น เช่น กลุ่มอาชีพต่างๆ

2.8 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้

2.9 ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

2.10 ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดสรรโครงการต่างๆ ลงสู่พื้นที่ให้ครอบคลุมมากกว่านี้

2.11 ควรมีการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างตรงจุดที่ยังมืดให้ครบทุกจุด เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่

2.12 ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์งานประเพณี ของท้องถิ่นให้มากขึ้น

2.13 ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น

2.14 ควรจัดให้มีคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ส่วนตำบลและลูกจ้าง โดยให้มีตัวแทนจากภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการร่วม ประเมินด้วย

2.15 ควรมีการประกาศผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วถึงกัน

2.16 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือ การจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้

2.17 ควรแต่งตั้งประชาชนผู้ที่มีความรู้ในงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานเข้า มามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้

ในการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ข้อมูลเสนอแนะบางประการอันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ถือได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มากเท่าใดนัก ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนจึงควรหาแนวทางส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อสะท้อนให้ประชาชนได้รับทราบถึงบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นที่การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของทางองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในทุกด้านให้มากขึ้นอันจะส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในคราวต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน นั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้สามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีระดับการมีส่วนร่วมที่มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม